

Transparentnost u oblasti šumarstva Republike Srpske

UNITED STATES EMBASSY
BOSNIA AND HERZEGOVINA

“Ovaj projekat je omogućila velikodušna podrška američkog naroda putem Američke ambasade u Sarajevu i svi stavovi, mišljenja i zaključci izneseni u projektu ne odražavaju nužno stav Američke ambasade ili Vlade SAD, već isključivo autora.”

Transparentnost u oblasti šumarstva Republike Srpske

Banja Luka, 2016.godina

SADRŽAJ

STRATEGIJA RAZVOJA ŠUMARSTVA REPUBLIKE SRPSKE.....	2
Međusektorska saradnja i odnosi sa javnošću.....	3
Osnovni principi šumarskog sektora.....	4
Javnost informacija u šumarstvu.....	5
Učešće interesnih grupa.....	6
Strateški ciljevi i smjernice.....	7
ZAKON O ŠUMAMA.....	8
SERTIFIKACIJA ŠUMA.....	9
JAVNOST INFORMACIJA.....	10
Aarhuska konvencija o pravu pristupa informacijama i obavezi javne uprave da uključuje javnost.....	11
Šta se podrazumijeva pod "informacija o životnoj sredini"?.....	12
Pasivno objavljivanje.....	13
Aktivno objavljivanje.....	14
Može li javna institucija odbiti da informiše javnost?.....	15
DOSTUPNOST INFORMACIJA U ŠUMARSTVU REPUBLIKE SRPSKE.....	16
REZULTATI ANKETIRANJA UČESNIKA RADIONICA.....	17
RAZLIČITI PRIMJERI POBOLJŠANJA UČEŠĆA JAVNOSTI U OBLASTI ŠUMARSTVA.....	18
NAUČENE LEKCIJE.....	19

STRATEGIJA RAZVOJA ŠUMARSTVA REPUBLIKE SRPSKE

Kada se govori o učešću javnosti i transparentnosti u oblasti šumarstva, Strategijom razvoja šumarstva Republike Srpske (2011-2021) su identifikovani sljedeći problemi:

Međusektorska saradnja i odnosi sa javnošću

Brojne interesne strane povezane su sa sektorom šumarstva: vlasnici i korisnici šuma (vlasnici privatnih šuma, javno preduzeće za gazdovanje šumom, nacionalni parkovi i dr.), proizvođači i prerađivači šumskih proizvoda (drvena industrija i industrija celuloze, mala preduzeća i zanatske radnje, preduzeća za izvođenje radova u šumarstvu, proizvođači ekološke zdrave hrane, poljoprivredni proizvođači i dr.), korisnici zdravstvenih i rekreacionih funkcija šuma, turističke organizacije, lokalne zajednica i stanovništvo posebno u ruralnim područjima, korisnici lovnih i ribarskih područja, vladine i nevladine organizacije, kao i pojedinci. Saradnja zainteresovanih strana i međusektorska saradnja u procesu zajedničkog donošenja odluka i podjeli odgovornosti jeste dobrovoljni proces koji je za šumarstvo veoma značajan, naročito u definisanju šumarske politike, planiranju i realizaciji gazdovanja šumama.

Osnovne uočene slabosti u uspostavljanju i održavanju mehanizma za efikasno prikupljanje, pohranjivanje, analiziranje i efikasnu razmjenu informacija unutar sektora šumarstva i između ostalih sektora, kao i podizanja svijesti najšire javnosti o važnosti šuma i šumarstva za društvo u cjelini uz aktivno učešće svih interesnih grupa su:

- nisu obezbjeđene institucionalne i materijalne pretpostavke za uspostavljanje sistema razmjene informacija i efikasne komunikacije sa drugim sektorima i unutar sektora šumarstva u Republici i na međunarodnom nivou;
- ne postoji Plan odnosa sa javnošću za sektor šumarstva koji bi zadovoljio sve zainteresovane strane, a koji bi uključio i program podizanja svijesti javnosti
- ne postoji program saradnje sa nevladinim organizacijama, kao partnera Vlade, u informisanju javnosti u sprovođenju ciljeva šumarske politike i unapređenja stanja šuma, kao i podizanja ekološke svijesti;
- ne postoji program stručnog usavršavanja osoba zaduženih za odnose sa javnošću vezano za podizanje svijesti javnosti i saopštenja namjenjenih svim zainteresovanim sektorima;
- nije uspostavljena stalna komunikacija sa lokalnom zajednicom.

Za uspješno djelovanje javnosti na šumarski sektor neophodna je javnost svih oblika i vrsta informacija u vezi šumarstva. Te informacije treba da se odnose na stanje šuma i šumarstva i trebaju biti blagovremene i imati pravo slobodnog pristupa za sve građane Republike Srpske i šire. Informacije se mogu distribuisati na različite načine putem raznih medija (elektronski, putem novina, publikacija, časopisa putem radija i televizije i dr.).

Osnovni principi šumarskog sektora

Javnost informacija u šumarstvu

Opšti međunarodni zahtjevi za javnost informacija o održivom gazdovanju šumama i isporuka odgovarajućih informacija kao i izvještavanje o njima proizilaze iz MCPFE odluka i odgovarajućih kriterijuma i indikatora održivog gazdovanja šumama, inventure šuma kao i certifikovanih principa. FAO (Food and Agriculture Organization) zahtjeva periodično izveštavanje o stanju šumskih resursa na osnovu odgovarajućih indikatora, da bi se dobila procjena stanja umjerenih i borealnih šumskih resursa (TBFRA) ili globalnih šumskih resursa (FRA). Za zemlje u tranziciji takozvani ICP monitoring šuma je pogodan mehanizam sakupljanja velikog broja informacija koje su definisane kao obaveza u okviru CLRTAP. Takođe, postoji opšta obaveza za uvođenje monitoringa šumskog biodiverziteta, utemeljenog na CBD (Convention on Biological Diversity).

Učešće interesnih grupa

Integrativni proces odnosno saradnja predstavlja proces zajedničkog donošenja odluka uz učešće svih zainteresovanih strana i podjelu odgovornosti kod sprovođenja tih odluka. Participacija u tom smislu jeste dobrovoljni proces, gdje učesnici razmjenjuju informacije, iznose svoja mišljenja i artikulišu svoje interese, utičući tako na donesene odluke, ali i na rezultate sprovedenih mjera. Ovakav pristup za šumarstvo je veoma značajan, naročito u definisanju strategije razvoja šumarstva, planiranju i realizaciji planova gazdovanja šumama. On se odnosi na saradnju između sektora Vlade i privrede, republičkih i lokalnih institucija, te između javnog, privatnog sektora i civilnog sektora.

Učešće zainteresovanih strana u implementaciji strategije razvoja šumarstva uključujući i lokalne, regionalne zajednice, zatim industriju, privredne djelatnosti koje zavise od šumarstva, nevladine organizacije i pojedince predstavlja jedan od najvažnijih segmenata za razvoj šumarstva. Za uspjeh implementacije strategije neophodno je povjerenje interesnih grupa i srodnih privrednih djelatnosti koje se može razvijati izgradnjom novih institucionalnih odnosa, unapređenjem njihove efikasnosti, transparentnosti i profesionalizma.

Strateški ciljevi i smjernice

Strateški cilj: Razvoj odnosa sa javnosti promocija šumarstva i proizvoda šuma.

Specifični cilj: Uspostavljanje jedinstvenog sistema javnosti informacija u sektoru šumarstva;

MJERE:

- Jačanje komunikacije i odnosa s javnošću koji bi zadovoljavao interese svih zainteresovanih strana
- Obuka lokalnih/revirnih šumara za savjetodavne usluge i njihova podrška vlasnicima i korisnicima šuma;
- Komunikacija sa vlasnicima šuma i razvoj usluga savjetodavne službe
- Uspostavljanje šumarskog geografsko-informacionog sistema i obezbjeđenje pristupa informacijama;

- Unaprediti pristup javnosti informacijama u šumarstvu, propisima i aktivnostima javnih institucija
- Razviti savjetodavno-edukativni sistem pristupačnih informacija za vlasnike privatnih šuma
- Povećati sistem informacija u vezi turističko-rekreativnih i socio-ekonomskih i zdravstvenih funkcija šuma
- Povećati učešće stručnjaka šumarstva i naučnih radnika u javnim medijima

ZAKON O ŠUMAMA (SLUŽBENI GLASNIK REPUBLIKE SRPSKE BR. 75/08) IZVOD

Član 2.

(1) Šume i šumsko zemljište su prirodna dobra od opšteg interesa i uživaju posebnu brigu i zaštitu Republike Srpske

Član 89.

(1) Korisnik šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike dužan je da plaća naknadu za korišćenje šuma i šumskog zemljišta u visini od 10% finansijskih sredstava ostvarenih prodajom šumskih drvnih sortimenata, utvrđenim po cijenama u šumi na panju po cjenovniku korisnika.

(2) Naknada iz stava 1. ovog člana uplaćuje se na račun javnih prihoda Republike, a sva prikupljena sredstva naknade za korišćenje šuma i šumskog zemljišta plasiraće se ponovo u šume u svojini Republike.

(3) Korisnik šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike dužan je da plaća naknadu za razvoj nerazvijenih dijelova opštine sa koje potiču prodati sortimenti u iznosu od 10% finansijskih sredstava ostvarenih prodajom šumskih drvnih sortimenata, utvrđenih po cijenama franko utovareno na kamionskom putu za određenu kalendarsku godinu u šumama koje su dodijeljene na korišćenje.

(4) Naknada iz stava 3. ovog člana uplaćuje se na račun javnih prihoda opštine ili grada, a može se trošiti za razvoj nerazvijenih područja opštine ili grada prema programu i pravilniku koji usvaja nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Član 90.

(1) Naknadu za obavljanje poslova od opšteg interesa u šumama u privatnoj svojini iz člana 88. stav 1. tačka b) ovog zakona uplaćuju vlasnici privatnih šuma na račun javnih prihoda Republike.

(2) Osnovicu za obračun naknade za obavljanje poslova od opšteg interesa u šumama u privatnoj svojini u iznosu od 10 % čini tržišna vrijednost neto posječene drvene mase utvrđena na mjestu utovara u transportno sredstvo (franko kamionski put) po cjenovniku korisnika šuma i šumskog zemljišta u svojini Republike.

(3) Visina naknade iz stava 2. ovog člana obračunava se i uplaćuje u postupku vršenja doznake, odnosno odobravanja sječe šume i izdavanja otpremnog iskaza.

Član 91.

(1) Naknadu za unapređivanje opštekorisnih funkcija šuma iz člana 88. stav 1. tačka v) ovog zakona na račun javnih prihoda Republike uplaćuju polugodišnje i po završnom računu sva pravna lica koja svoju djelatnost obavljaju na teritoriji Republike, kao i poslovne jedinice ili dijelovi pravnih lica čije je sjedište van Republike.

(2) Osnovica za utvrđivanje visine naknada jeste ukupan prihod na koji se primjenjuje stopa u visini od 0,07 %.

SERTIFIKACIJA ŠUMA

JPŠ “Šume Republike Srpske” a.d. Sokolac su usvojile FSC (Forest Stewardship Certificate) sertifikat koji kriterijumom 7.4 predviđa javnu dostupnost planova gazdovanja

Princip 4: Odnos sa javnošću i prava radnika

Ovaj princip govori da gazdovanje šumama mora održavati i poboljšavati dugoročnu socijalnu i ekonomsku dobrobit radnika u šumarstvu i lokalnih zajednica

C4.4 Planiranje gazdovanja i gazdovanje šumama mora inkorporirati rezultate evaluacije uticaja na socijalni aspekt. Konsultacije moraju biti obavljane sa ljudima ili grupama kojih se direktno tiče taj način gazdovanja šumama. Ljudi koji su direktno „pogođeni” određenim načinom gazdovanja mogu biti: zaposleni, ugovarači, vlasnici zemljišta i šuma, lokalna zajednica (opštine), lovci, rekreativci, drvoprerađivači, izvođači radova, ekološke nvo, stanovništvo koje sakuplja sporedne šumske proizvode itd.

Indikatori u okviru ovog kriterija adresiraju potrebu za značajnim uključivanjem javnosti u gazdovanje šumama. Uključivanje javnosti je obavezno u svim FSC sertifikovanim šumama podrazumijevači oboje: pružanje mogućnosti uključivanja javnosti kao i pružanje adekvatnih informacija i komunikaciju. U zavisnosti od prirode problema (akcije), konsultacije javnosti mogu biti prije preduzimanja konkretne aktivnosti ili kontinuirano po unaprijed definisanom rasporedu (jednom godišnje i slično).

Indikator 4.4.b Oni koji upravljaju šumama traže i uzimaju u obzir inpute u planiranju gazdovanja od ljudi na koje može uticati način gazdovanja šumama.

Indikator 4.4.c Ljudi koji su direktno izloženi negativnim efektima gazdovanja su obaviješteni o relevantnim aktivnostima prije nego, te aktivnosti počnu, kako bi na vrijeme mogli izraziti stav ili zabrinutost po datom pitanju.

Indikator 4.4.d za državne šume, konsultacije javnosti uključuju sljedeće:

- jasno definisane i dostupne metode za učešće javnosti su date u dugoročnim i kratkoročnim procesima planiranja, uključujući planove sječe i operativnih planova;
- Javno obavještenje da se na vrijeme zainteresovanim stranama da do znanja o predstojećim mogućnostima za javni uvid i/ili komentar na predloženi plan upravljanja;
- Proces ulaganja žalbi na predložene planove je dostupan i pristupačan.

Odluke o planiranju gazdovanja moraju inkorporirati rezultate javnih konsultacija i mišljenja. Svi draft dokumenti koji se odnose na gazdovanje šumama moraju na vrijeme biti dostupni javnosti.

JAVNOST INFORMACIJA

Arhuska konvencija o pravu pristupa informacijama i obavezi javne uprave da uključuje javnost

Pristup informacijama je prvi stub Aarhuske konvencije. Kao takvo je direktno povezano sa demokratijom i transparentnošću javne administracije. Principi prvog stuba uspostavili su pravo da svaka osoba dobije zvanične informacije o životnoj sredini koje posjeduju javne institucije. S tim u vezi, nije potrebno posebno objašnjenje iz kojeg razloga se upućuje zahtjev za informacijama, kao što nije isključivo da podnosilac zahtjeva mora biti državljanin ili stanovnik Bosne i Hercegovine.

Šta se podrazumijeva pod "informacija o životnoj sredini"?

Što se tiče sadržaja ovih informacija, javnost slobodno može zahtjevati informacije o:

- Stanju životne sredine i njenih elemenata: vazduh, voda, zemljište, pejzaži itd.;
- Biodiverzitetu uključujući genetski modifikovane organizme;
- Faktorima kao što su određene supstance, energija, buka, zračenje, odlaganje ili pražnjenja, itd. , koji će vjerovatno imati uticaj na životnu sredinu;
- Planovima, programima, provođenju politika, zakonodavstva, gospodarskih analiza;
- Stanje ljudskog zdravlja, javne sigurnosti, uslove života i dr.

Aarhuska Konvencija ima za cilj aktivno i pasivno objavljivanje informacija koje se odnose na životnu sredinu.

Pasivno objavljivanje

U ovom slučaju, javnost je aktivna, odnosno zahtjeva određene informacije iz javnih institucija. Javne institucije su dužne dati podatke najkasnije u roku od mjesec dana (uz mogućnost prolongiranja, ako je zahtjev kompleksan i/ili sadrži velike količine podataka).

Aktivno objavljivanje

U ovom slučaju, javne institucije spontano čine informacije dostupnim javnosti, u lako dostupnim oblicima kao što su štampane publikacije ili web stranice.

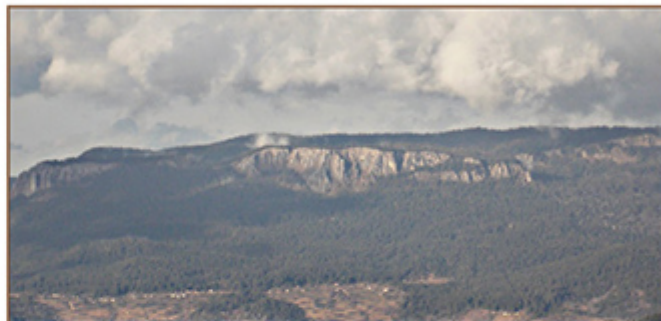
Javnost može zahtjevati informacije od bilo koje javne institucije, drugim riječima od:

- administrativnih tijela/službi (državnih, entitetskih, kantonalnih, lokalnih),
- bilo koje fizičke ili pravne osobe u javnoj upravi, posebno u odnosu na životnu sredinu,

- institucije nadležne za pružanje javnih usluga koje se odnose na životnu sredinu pod kontrolom tijela koje je gore spomenuto.

Može li javna institucija odbiti da informiše javnost?

Javne institucije i vlasti mogu odbiti da informaciju učine javno dostupnom u određenim slučajevima koji su navedeni u Konvenciji. Interpretacija razloga odbijanja mora biti objašnjena veoma tačno i biti u vezi sa koristima javnog interesa. Nadalje, javne institucije i vlasti moraju objasniti zašto je zahtjev za pristup informacijama odbijen kako bi omogućili podnosiocu zahtjeva da podnese žalbu protiv takve odluke

DOSTUPNOST INFORMACIJA U ŠUMARSTVU

Obzirom na važnost šuma i njihov značaj za cjelokupno društvo u današnje vrijeme naglašena je potreba za informacijama o šumama i načinu njihovog gospodarenja. Pristup informacijama je u velikoj mjeri olakšao Internet, koji je postao nezamjenjiv u smislu prezentovanja, širenje i otvorenosti informacija.

Informacije o radu JPŠ „Šume Republike Srpske“ se objavljuju putem stare web stranice www.sumers.com, te nove web stranice, pokrenute u martu 2016. godine, www.sumerepublikesrpske.org.

Iako se na sajtu www.sumerepublikesrpske.org, u okviru podkartice Javnost informacija, kaže: *“Za uspješno djelovanje javnosti na šumarski sektor neophodna je javnost svih oblika i vrsta informacija u vezi šumarstva. Te informacije treba da se odnose na stanje šuma i šumarstva i trebaju biti blagovremene i imati pravo pristupa za sve građane Republike Srpske”*, uočena je određena nedosljednost, neusklađenost i nepotpunost navedenih sadržaja.

Na web stranici www.sumerepublikesrpske.org određeni sadržaji su dostupni u potpunosti ili djelimično, dok nekih ključnih informacija za potpunu transparentnost o radu javnog preduzeća „Šume Republike Srpske“, nema. Na osnovu analize taksativno su pobrojane uočeni nedostaci sa prijedlogom kako unaprijediti postojeće sadržaje na zvaničnoj web stranici JPŠ „Šume Republike Srpske“.

Uočeni nedostaci i preporuke za poboljšanje

1. Važeće šumskoprivredne osnove, po kojim se trenutno gazduje državnim šumama u okviru 26 šumskih gazdinstava na cijelokupnoj teritoriji Republike Srpske, nisu prikazane u punom sadržaju već djelimično, kroz sažetke. Prikazano je svega 10 sažetaka šumskoprivrednih osnova za isto toliko područja.
Potrebno je učiniti dostupnim na sajtu sve važeće šumskoprivredne osnove za državne šume u Republici Srpskoj u punom sadržaju. Stepen realizacije navedenih šumskoprivrednih osnova tokom uređajnog perioda, sa izvještajima na godišnjem nivou, bi takođe dao potpuniji uvid javnosti u rad šumarskog sektora.
2. Neophodno je na sajtu objaviti kompletan važeći Plan gazdovanja kršem po kojem se trenutno gazduje državnim šumama i šumskim zemljištem na području Istočne Hercegovine preko organizacionog dijela Centar za gazdovanje kršem. Trenutno je dostupan samo sažetak što je nedovoljno za sveukupno sagledavanje sve problematike na ovom ekološki prilično osjetljivom području.
3. Obzirom da je JPŠ „Šume Republike Srpske“ izvršilac stručno-tehničkih usluga u privatnim šumama poželjno bi bilo da se putem sajta preduzeća mogu pronaći kompletne šumskoprivredne osnove za privatne šume prikazane po opštinama Republike Srpske.
4. Neophodno je dati detaljne upute fizičkim licima o procedurama za podnošenje zahtjeva za sječu u privatnim šumama i načinu plaćanja pripadajućih taksi, te o pravilima koja treba poštovati prilikom sječe i prometovanja šumskih sortimenata iz privatnih šuma, što trenutno nema na aktuelnom sajtu.
5. Potrebno je dati prikaz uplate i namjene sredstava po osnovu proste i proširene reprodukcije šuma na godišnjem nivou po organizacionim dijelovima JPŠ „Šume Republike Srpske“.
6. Objavljen plan sječa (sjekored) u državnim šumama za tekuću godinu, po organizacionim dijelovima, bi u velikoj mjeri povećao transparentnost radova u šumarstvu.
7. Raspoložive količine šumskih drvnih sortimenata po organizacionim dijelovima za tekuću godinu bi uveliko pomoglo potencijalnim kupcima u njihovim planiranjima poslovanja.
8. Pregled lokacija na kojim je predviđena prodaja ogrijevnog drveta „na panju“, po organizacionim jedinicama, to jest šumskim gazdinstvima, bilo bi informacija koja je veoma zanimljivo za lokalno stanovništvo.
9. Lokacije izdvojenih šuma visoke zaštitne vrijednosti je takođe bitna informacija koja bi se trebala nalaziti na zvaničnom sajtu JPŠ „Šume Republike Srpske“.
10. Godišnji izvještaji, Izvještajno-prognozne službe, o zdravstvenom stanju šuma u državnom vlasništvu po organizacionim dijelovima JPŠ „Šume Republike Srpske“ su takođe nešto što u velikoj mjeri interesuje javnost, a trenutno nije dostupno.
11. Javno objavljeni nalazi izvršenih eksternih revizija bi uveliko povećali transparentnost poslovanja JPŠ „Šume Republike Srpske“.
12. Izvještaji o provedenim godišnjim kontrolnim pregledima poštovanja FSC standarda su takođe nešto što u velikoj mjeri interesuje javnost, a trenutno nije dostupno na zvaničnom sajtu javnog preduzeća.

13. Neophodno je da na sajtu bude dostupan Statut društva i Sistematizacija radnih mjesta, kao i grafički i tabelarni prikaz zaposlenih radnika po stepenu stručne spreme i obrazovnim profilima za svaku organizacionu jedinicu u sastavu JPŠ „Šume Republike Srpske“.

14. Uvid javnosti u biografije direktora organizacionih dijelova JPŠ „Šume Republike Srpske“, članova Nadzornog odbora, članova Uprave preduzeća i članova Odbora za reviziju bi u velikoj mjeri povećao povjerenje javnosti u iste.

15. Spisak stipendista koje finansijski podržava JPŠ „Šume Republike Srpske“, po fakultetima koje pohađaju i prosjeku ocjena, bi značajno motivisao mlade ljude da se školuju za obrazovne profile potrebne šumarskom sektoru.

16. Javno dostupan Plan stručnog obrazovanja i usavršavanja radnika po organizacionim dijelovima, čime bi se doprinijelo jačanju ljudskih resursa u JPŠ „Šume Republike Srpske“.

17. Objaviti sve sporazume o saradnji koje je JPŠ „Šume Republike Srpske“ potpisala sa različitim institucijama, kao i realizovane projekte proizašle iz tih sporazuma o saradnji.

18. Korisno bi bilo postaviti na sajt JPŠ „Šume Republike Srpske“ linkove domaćih i međunarodnih institucija iz oblasti šumarstva.

19. Pored postojeće ćirilčne verzije sajta preduzeća JPŠ „Šume Republike Srpske“ neophodna je i verzija na latiničnom pismu, kao i na jednom svjetskom jeziku (engleski ili njemački jezik).

Radionica - Pale

Iako je evidentno da postoji dosta manjkavosti u domenu komunikacije, odnosa sa javnošću i transparentnosti u sektoru šumarstva Republike Srpske, jasno je da istovremeno postoji dosta prostora i mogućnosti za unapređenje ukupne situacije u ovoj oblasti. Komunikacijske aktivnosti ne moraju nužno biti skupe ili previše kompleksne, a da postignu željeni rezultat. Dobri rezultati se mogu postići samo sistemskim rješenjima i planskim odnosom prema javnosti, te kvalitetnom i ažurnom koordinacijom svih aktivnosti koje idu u prilog poboljšanju transparentnosti u sektoru šumarstva.

REZULTATI ANKETIRANJA UČESNIKA RADIONICA

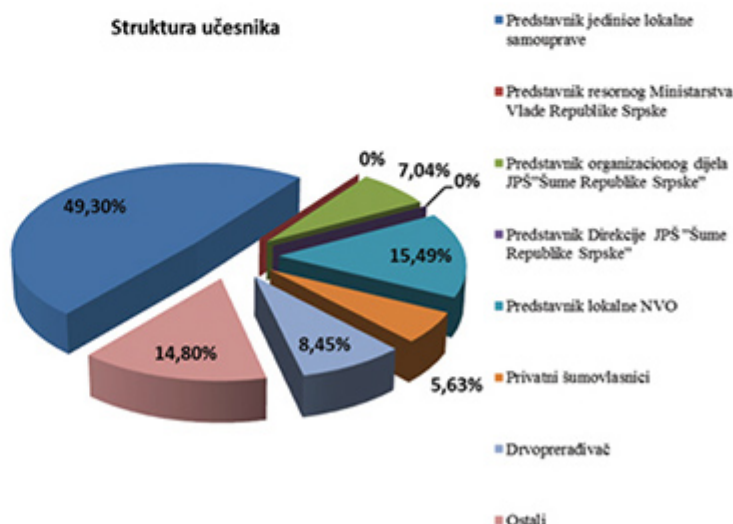
Anketiranje je provedeno na 89 učesnika radionica putem anketnog lista koji je sadržao 13 pitanja. Anketom su obuhvaćeni učesnici iz sledećih gradova: Drinić, Ribnik, Istočni Drvar, Mrkonjić Grad, Šipovo, Istočno Sarajevo, Trnovo, Istočna Ilidza, Istočni Stari grad, Pale, Sokolac.

Kojoj grupi stanovništva pripadate?	Procenat (%)
Predstavnik jedinice lokalne samouprave	49,30
Predstavnik resornog Ministarstva Vlade Republike Srpske	0
Predstavnik organizacionog dijela JPŠ "Šume Republike Srpske"	7,04
Predstavnik Direkcije JPŠ "Šume Republike Srpske"	0
Predstavnik lokalne NVO	15,49
Privatni šumovlasnici	5,63
Drvopreradaivač	8,45
Ostali	14,08
Σ	100

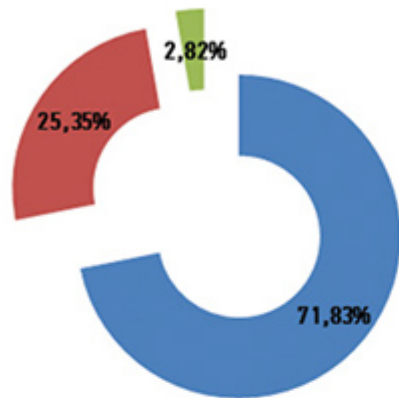

Radionica - Ribnik

Struktura učesnika

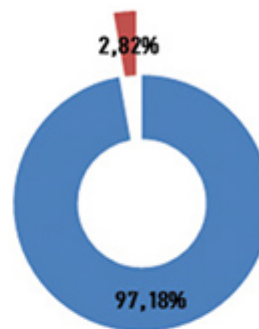

Da li ste upoznati sa načinom poslovanja JPŠ "Šume Republike Srpske"?

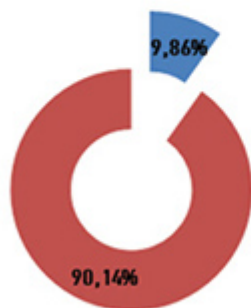
■ Nisam upoznat ■ Upoznat sam ■ Djelimično sam upoznat

Da li Vi kao član lokalne zajednice trebate biti upoznati sa radom JPŠ "Šume Republike Srpske"?

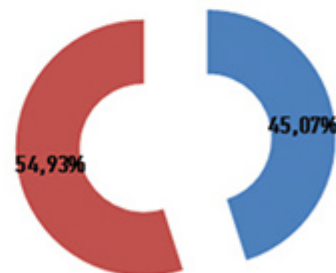
■ Da ■ Ne

Da li smatrate da je sadašnji način funkcionisanja JPŠ "Šume Republike Srpske" dovoljno transparentan?

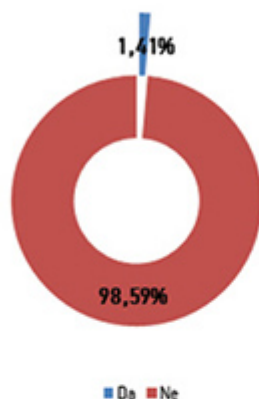
■ Da ■ Ne

Da li znate koji su planski dokumenti na osnovu kojih se gazduje šumama u državnom i privatnom vlasništvu?

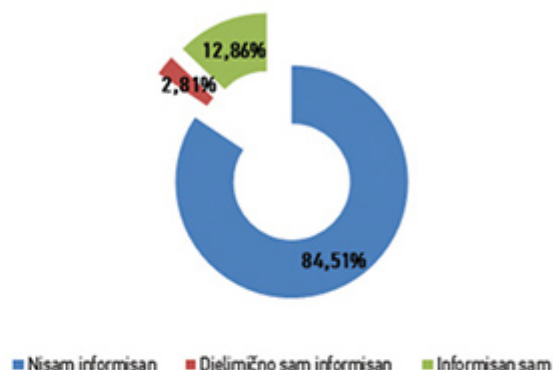

■ Da ■ Ne

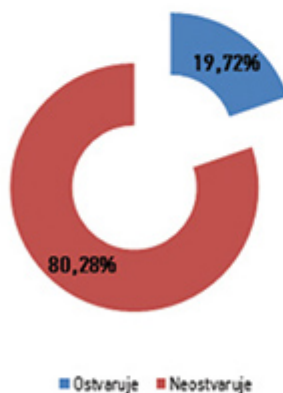
Da li smatrate da je javnost dovoljno uključena u izradu i donošenje planskih dokumenata za gazdovanje šumama područja u kojem živite?

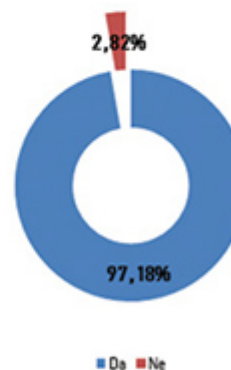
Da li ste na adekvatan način dovoljno informisani od strane šumskog gazdinstva o izradi šumskoprivredne osnove?

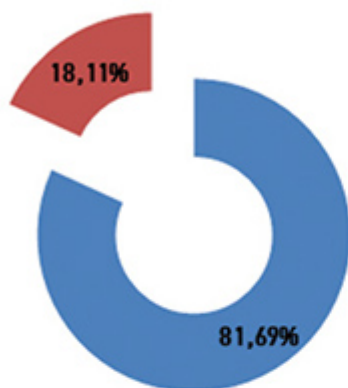
Da li smatrate da Vaša lokalna zajednica u dovoljnoj mjeri ostvaruje korist od gazdovanja šumama na njenom području?

Da li smatrate da bi formiranje Savjeta za šumarstvo u upravama lokalnih zajednica poboljšalo transparentnost rada JPŠ "Šume Republike Srpske"?

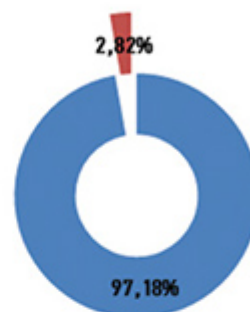

Da li bi učestvovali u radu Savjeta za šumarstvo?

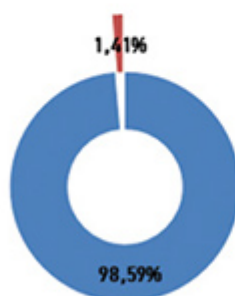
■ Da ■ Ne

Da li ste zadovoljni temom radionice "Transparentnost u oblasti šumarstva Republike Srpske?"

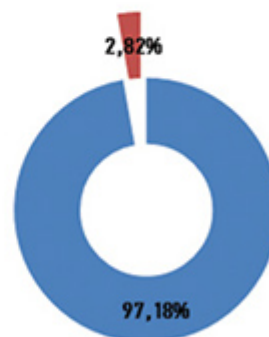
■ Da ■ Ne

Da li smatrate da je ova tema značajna za unapređenje postojećeg stanja u oblasti šumarstva Republike Srpske?

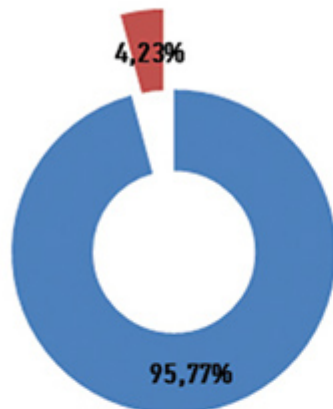
■ Da ■ Ne

Da li ste zadovoljni načinom prezentovanja informacija i konceptom radionica?

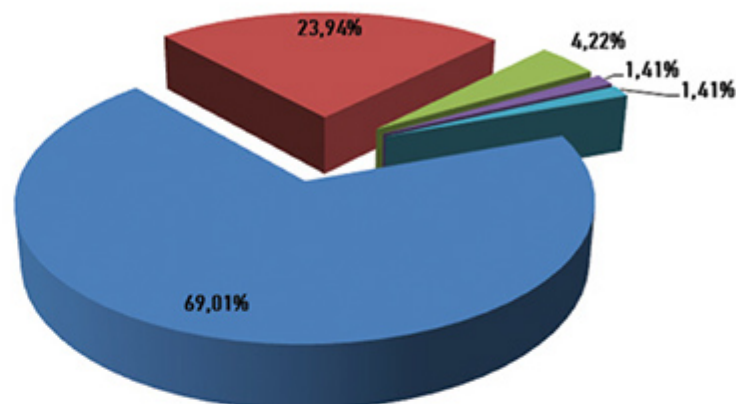
■ Da ■ Ne

Da li biste ponovo učestvovali u projektu ovakvog tipa?

■ Da ■ Ne

Ocjena radionica od strane učesnika

■ Odlična ■ Vrlo dobra ■ Dobra ■ Zadovoljava ■ Nisam zadovoljan

Radionica - Mrkonjić Grad

Analiza učesnika i rezultati ankete

Najveći broj učesnika radionica su činili predstavnici jedinica lokalnih samouprava (opština) i to 49,30%, iz čega se može zaključiti da je ova tema veoma interesantna u lokalnim zajednicama koje, evidentno, žele postići određeni napredak u ovoj oblasti.

Dodatan dokaz da postoje određeni problemi u oblasti transparentnosti šumarstva Republike Srpske je da, iako su potvrdili svoje prisustvo, predstavnici Direkcije JPŠ "Šume Republike Srpske" i resornog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske, kao krovnih organizacija u šumarstvu nisu prisustvovali radionicama.

Predstavnici organizacionih dijelova JPŠ "Šume Republike Srpske", odnosno šumskih gazdinstava (7,04%), u pojedinim opštinama su se odazvali pozivu i konstruktivno učestvovali u radionicama sa naglaskom na to da imaju ograničenja u izjašnjavanju o ovoj temi, s obzirom na unutrašnju organizaciju javnog preduzeća "Šume Republike Srpske".

Nevladine organizacije su takođe aktivno učestvovala u diskusiji (15,49%), što ukazuje da postoji interesovanje i od ovih grupa za dijalogom i informacijama.

Drvoprerađivači (8,45%), privatni šumovlasnici (5,63%), kao i učesnici ankete koji su se izjasnili kao pripadnici ostalih grupa stanovništva (14,80%) su takođe svojim učešćem i aktivnim pristupom na radionicama dali dobre smjernice prema poboljšanju ove oblasti.

Radionica - Drinić

Rezultati ankete:

1. Ukupno 71,83% ispitanika se izjasnilo da nije upoznato sa načinom rada JPŠ "Šume Republike Srpske".
2. Čak 97,18% anketiranih smatra da trebaju biti informisani o radu JPŠ "Šume Republike Srpske".
3. Na pitanje da li smatrate da je sadašnji način funkcionisanja dovoljno transparentan 90,14% ispitanika se izjasnilo da nije.
4. Svega 45,07% anketiranih je znalo koji su planski dokumenti na osnovu kojih gazduje u privatnim i državnim šumama.
5. Čak 98,59% anketiranih smatra da javnost nije uključena u izradu i donošenje planskih dokumenata za gazdovanje šumama.
6. Na pitanje da li ste na adekvatan način informisani od strane šumskog gazdinstva o izradi šumskoprivredne osnove 84,51% ispitanika se izjasnio da nije, 2,81% da su djelimično informisani, dok 12,68% nije informisano.
7. Ukupno 80,28% anketiranih smatra da lokalna zajednica ne ostvaruju u dovoljnoj mjeri korist od šuma na svom području.

Radionica - Grad Istočno Sarajevo

8. Velika većina (97,18%) anketiranih smatra da bi formiranje Savjeta za šumarstvo u upravama lokalnih samouprava poboljšalo transparentnost rada JPŠ "Šume Republike Srpske".
9. Na pitanje da li bi učestvovali u radu Savjeta za šumarstvo 81,69% ispitanika se izjasnilo pozitivno.
10. Temom radionice: "Transparentnost u oblasti šumarstva Republike Srpske" bilo je zadovoljno 97,18% anketiranih.
11. Ukupno 98,59% ispitanika smatra da je ova tema značajna za unapređenje postojećeg stanja u oblasti šumarstva Republike Srpske.
12. Načinom prezentovanja i konceptom radionica bilo je zadovoljno 97,18% anketiranih.
13. Od ukupnog broja učesnika 95,77% je reklo da bi ponovo učestvovalo u projektu ovog tipa.
14. Radionicu je 69,01% učesnika ocjenilo kao odličnu, 23,94% vrlo dobra, 4,22% dobra, 1,41% zadovoljava i 1,41% je reklo da nije zadovoljno.

RAZLIČITI PRIMJERI POBOLJŠANJA UČEŠĆA JAVNOSTI U OBLASTI ŠUMARSTVA

„Savjet korisnika“ DANSKA

- 25 šumsko privrednih područja;
- Do 1995., tipičan oblik učešća javnosti se bazirao na postojanju tijela Savjet šumarstva (formiranog ad hoc po potrebi ili stalno) koji je proizvoljno konsultovao javnost po određenim pitanjima;
- Nacionalna agencija Danske je osnovala Savjet korisnika u šumarstvu;
- Svako šumsko – privredno područje je imalo formiran Savjet sa po 14 članova;
- Formalni cilj je poboljšanje učešća i uticaja lokalnih korisnika u upravljanju i korištenju šuma;
- Inicijator osnivanja Savjet je bilo resorno ministarstvo;
- Članovi Savjeta: predstavnici različitih ekoloških NVO, predstavnici lokalnih zajednica, političara, predstavnici turističkih organizacija, lovačkih udruženja, zadruga itd.;
- 55% žena, 15 % penzionera ili nezaposlenih, 34% privatnih šumovlasnika i drvoprerađivača, 51% predstavnika NVO i javnih institucija;
- Sastanak jer održavan najmanje 2 puta godišnje;
- Savjet nema formalnu vlast i pravo odlučivanja, ali može da daje prijedloge, mjere, kritike, mišljenja po svim pitanjima gazdovanja šumama i donošenja odluka.

„Javni forum“ FRANCUSKA

- Uprava šuma je bila okarakterisana kao neko ko donosi odluke bez uključivanja javnosti;
- Ministarstvo je odlučilo da je potrebno uraditi Francusku strategiju šumarstva, a kao pilot aktivnost omogućen je pristup svim dijelovima zvanične internet prezentacije resornog Ministarstva, gdje je svaki korisnik mogao komentarisati bilo koju objavu ili podatak;
- Cilj je bio pokretanje transparentnog dijaloga sa civilnim društvom, širenje informacija, prikupljanje komentara, kritika i sugestija od strane javnosti;
- Pored toga, otvoren je i javni forum za šumarstvo na ovom sajtu sa slobodnim pristupom;
- Osnovni cilj je iniciranje dijaloga sa civilnim sektorom, bolje razumijevanje javnosti, te dijalog kao osnova;
- Forum je bio javan i transparentan;
- Rezultati su brzo pokazali značajno učešće ekoloških udruženja (45%), profesionalnih korisnika (šumara 26%), lovaca (4%), studenata i ljudi sa univerziteta (2,3%) itd.;
- Nedostaci su bili to što je veliki broj korisnika preplavio forum sa nerelevantnim temama, tako da se konkretni zaključci nisu mogli izvući u smislu sugestija, problema ili eventualnih ideja za bolje upravljanje šumama iako je odziv bio ogroman.

Islandska Asocijacija Šumarstva

- Obuhvata 57 udruženja sa oko 7000 članova ili 2,5% od totalne populacija Islanda;
- Cilj Asocijacije je: motivisanje ljudi da sade stabla na nacionalnom nivou; upravljanje različitim programima pošumljavanja i introdukcije vrsta; informisanje, prikupljanje i objavljivanje podataka iz oblasti pošumljavanja i konsultovanje ljudi iz drugih lokalnih udruženja na profesionalnom nivou.
- Organizacija je osnovana 1930 godine i ima status NVO;
- Ciljevi: poboljšanje šumarske prakse, šumarske kulture, dati i pružiti informacije, prepoznavanje šumarstva;
- Kako se organizuje javno učešće: sastanci, kursevi, konferencije, objavljivanje magazina, članaka, promo materijala, itd.;
- Nedostaci: malo sredstava za implementaciju projekata.

Primjer iz Portugala

- Tokom 1998. godine je više od 100 000 ha šume stradalo od 30 000 šumskih požara tokom ljeta. Požari su ozbiljan problem u Portugalu jer nanose ogromne štete šumarstvu. Kao glavni uzroci nastajanja požara navodi se ljudski faktor (56%). To ih je navelo na ideju da su uzroci požara rezultat socio-kulturne prirode ljudi i nedostatka povezanosti sa šumom;
- Cilj je da se edukuju ljudi i tako približe šumi i time promijene stav ljudi prema ovom resursu;
- Sprovedena je kampanja odozdo ka gore počevši od lokalnih zajednica ka Ministarstvu u cilju postizanja pozitivnog stava ljudi ka šumi bez uvođenja zabrana;
- Urađen je priručnik kao osnova za edukaciju učesnika;
- Osnovni identifikovani učesnici su bili: pastiri, vlasnici šuma, rekreativci, drvoprerađivači.

Čuvari požara „Fire watchers in Portugal – Sapadores Florestais “

Finalni rezultat je smanjenje procjepa između javnosti i šuma.

- Tokom 1996. godine, donešen je Zakon o šumama koji uključuje formiranje Tima za praćenje požara zaduženog za poboljšanje prevencije od požara i uključivanje javnosti i lokalnih zajednica;
- Nacionalni plan za održivo upravljanje šumama Portugala je između ostalog predvidio i smanjenje opožarene šumske površine za 20% (2003–2008). Plan je omogućio podršku udruženjima privatnih šumovlasnika u kreiranju strukture za prevenciju i borbu protiv šumskih požara (uz državne podsticaje). Osnivanje Tima za praćenje je iniciralo resorno Ministarstvo, a troškove finansira Vlada.
- Privatni šumovlasnici mogu aplicirati da na volonterskoj bazi formiraju jedan ili više ovakvih timova. Svaki sertifikovani Tim mora imati najmanje 5 članova i trebaju proći odgovarajuće obuke;
- Pored privatnika, predstavnici javnog sektora mogu formirati Timove, kao i Udruženja;
- Intervencije tima su vezane za određene lokalitete. Plan i koordinacija rada sa Timovima je nadležnost Javnog Preduzeća;
- Ciljevi: poboljšanje produkcije šumskih dobara i usluga povećanjem produktivnosti zemljišta, redukcija i smanjenje rizika od požara, korištenje propisanih požara, povećanje svijesti javnosti, uspostavljanje pravedne podjele troškova i benefita između javnog i privatnog sektora, uključivanje lokalnih zajednica u procese donošenja odluka i direktno učešće javnosti u prevenciji i borbi protiv požara.

Primjer iz Rusije

Kao rezultat tehnokratskog modela upravljanja, javnost nije imala priliku da učestvuje u procesima odlučivanja u oblasti šumarstva Rusije. Iako postoje PR (Public Relations) odjeljenja u nekim ruskim agencijama, oni nemaju iskustvo po pitanju konsultacija zainteresovanih strana u šumarstvu. Postoji Zakon o pristupu informacijama, ali uprkos tome nema zvaničnih primjera uključivanja javnosti u procese odlučivanja u šumarstvu.

IUCN je realizovao projekat čiji je osnovni cilj bio uključivanje javnosti i uticaj na donosiocima odluka u oblasti životne sredine u Rusiji kroz:

- izradi preporuka za poboljšanje legislative kao i kreiranje vodiča za uključivanje javnosti u procese donošenja odluka
- izgradnja koalicije između zainteresovanih strana ovlaštenih da implementiraju preporuke
- Olakšavanje primjene Aarhuse konvencije o pristupu informacijama i javnom učešću u procesima donošenja odluka

Ciljevi:

- Prepoznavanje šumarstva, podizanje ugleda i gajenje „šumarske kulture“
- Primjenjivanje efikasne komunikacije u cilju prevencije nesporazuma i poboljšanja otvorenosti, dobre volje, pozitivnog stava i transparentnosti
- Izrada okvira za participativno upravljanje šumama i korištenje šumskih proizvoda
- Poboljšavanje dostupnosti informacija
- Konflikt menadžment umjesto ultimatumima i zabrana

Projekat je kreiran tako da bude transparentan i javan, te dostupan široj javnosti. Uključeni su svi nivoi upravljanja šumama, univerziteti, NVO, lokalne zajednice itd.

Šta je urađeno implementacijom ovog projekta?

- Interesi i zahtjevi su otkriveni i registrovani
- Određena pravila su uspostavljena sa razvojem radnog plana
- Prikupljene su informacije
- Izvršeno je istraživanje
- Dat feedback

Korištene metode: neformalne diskusije, radionice, intervjui, konsultacije, mediji, okrugli stolovi.

NAUČENE LEKCIJE

- Tema projekta je izazvala veliko interesovanje lokalnih zajednica, a naročito predstavnika opština;
- Sličan ili isti projekat bi trebalo implementirati i u lokalnim zajednicama koje nisu obuhvaćene ovim projektom;
- Predstavnicima kontaktiranih ministarstava i šumskih gazdinstava, iako su načelno podržali projekat, nisu pokazali veliku spremnost za aktivno učešće;
- Potrebna je agresivnija promocija značaja učešća javnosti u odlučivanju da bi se zainteresovao veći broj učesnika, naročito iz nevladinog sektora i predstavnika ministarstava i šumskih gazdinstava;
- Pojedine zakonske i podzakonske akte bi trebalo unaprijediti da bi se preciznije definisalo učešće lokalnih zajednica u gazdovanju šumama;
- Potrebno je raditi na upoznavanju stanovništva za zakonskim i podzakonskim aktima koji tretiraju oblast šumarstva pošto je zaključeno da stanovništvo nije dovoljno upoznato sa nekim pravima i mogućnostima, kao što je konkurisanje za sredstva za unapređenje opštekorisnih funkcija šuma;
- Neki od segmenata koje treba posebno unaprijediti su učešće lokalnih zajednica u izradi planova gazdovanja šumama, raspodjeli drvne sirovine, planiranju i održavanju putne infrastrukture i korišćenje šumske rente.

“Ovaj projekat je omogućila velikodušna podrška američkog naroda putem Američke ambasade u Sarajevu i svi stavovi, mišljenja i zaključci izneseni u projektu ne odražavaju nužno stav Američke ambasade ili Vlade SAD, već isključivo autora.”

*Asocijacija inženjera šumarstva "EcoForest"
Stepe Stepanovica 75a (prostorije Šumarskog fakulteta)*

78 000 Banja Luka

Republika Srpska

Bosna i Hercegovina

+387 65 860 328

www.aisecoforest.com